

numerofam familiā: multiplicē prolē: **Uñ** beati: Beati qui habitāt in domo tua: in secula feculorū laudabūt te. **Hoc** vno beati ociofo negocio. **Hoc** ergo vnum defidere mus fratres: cū venimus ad hoc: nos paremus gaudere ad dominū: laudare deū. **Opera** bona que mō nos perducūt nō ibi erūt. **Diximus** et besterno die quātum potuimus: nō ibi erūt opera misericordie vbi nulla erit miseria. **Egentē** nō inuenies: nudū non inuenies: nemo tibi occurret sitiēs: nullus pegrinus erit: nullus egrotus quez visitēs: nullus mortu⁹ que sepelias: nullus litigatorū inter quos pacē cōponas. **Quid** factur⁹ es? **An** forte ppter necessitates nrī corpīs nouellabim⁹ et arabimus: et negocia bimur: et pegrinabimur? **Magna** ibi requies. **Nā** ibi omnia opa que necessitas flagitat subtrahent: mortua necessitate pibunt opa necessitatis. **Quid** ergo erit? **Quomō** potuit dixit lingua hūana. **Tanq̄** iocūdatorū omniū habitatio in te. **Quid** ē tanq̄? **Quare** tanq̄? **Quia** talis ibi erit iocūditas: qualē hic nō nouim⁹. **Videō** hic multas iocūditates: et multi gaudēt in seculo: alij hinc: alij inde: et nō ē qd̄ illi gaudio cōparent: sed tanq̄ iocūditas erit. **Nā** si dicā iocūditas incipit: homini occurret talis iocūditas: qualem solet habere in poculis in prandijs: in auaricia: in honoribus seculi. **Extollunt** em̄ homies: et leticia quadā insaniunt: sed nō est gaudere impijs: dicit dñs. **Est** em̄ iocūditas quedā: quā nec ocul⁹ vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit. **Tanq̄** iocūdatorū omniū habitatio in te. **Ad** aliud gaudiū nos parem⁹: q̄a et hic tanq̄ simile inuenim⁹: et nō est hoc: ne quasi parem⁹ nos talib⁹ ibi pfrui: qualib⁹ h̄ gaudem⁹: alioq̄n cōtinentia nostra auaricia erit. **Sūt** em̄ homies qui inuitant ad cenā optimā: vbi multa et p̄ciosa ponēda sūt: nō prādent. **Jam** si q̄ras ab eis quare non prādeant: ieiunam⁹. **Magnū** opus: christi anū: opus ieiuniū: noli cito laudare: quere causam: negociū ventris agit nō religio nis. **Quare** ieiunāt? **Ne** ventrē p̄occupent vilia: et nō possint admittere p̄ciosa. **Ergo** negociū gutturis gerit in ieiuniū. **Magna** res: vtiq̄ ieiuniū contra ventrem et guttur pugnat: aliq̄n illis militat. **Itaq̄** frēs mei: si putatis aliquid tale habituros nos ī illa patria ad quā nos exhortat tuba celestis et p̄pterea vos a p̄sentib⁹ abstinetis: vt illic talia copiosius recipiat: sic estis quō illi qui

ieiunāt ppter epulas maiores: et continent se maiori ī cōtinentia. **Molite** ergo sic: ad aliquid vos ineffabile p̄parate: mundate cor ab omnib⁹ affectionib⁹ vestris terrenis et secularib⁹. **Elisuri** sum⁹ quiddā: quo viso beati erim⁹: et hoc solū nobis sufficiet. **Et** qd̄: **Non** māducabim⁹: **Immo** māducabim⁹: et ipse erit cibus noster: qui et reficiat: et nō deficiat. **Tanq̄** iocūdatorū omniū habitatio ī te. **Jā** dictū est: vñ iocūdabimur. **Beati** q̄ habitāt ī domo tua: ī secula feculorū laudabunt te. **Laudem⁹** et mō dominū quātū possum⁹ mixtis gemitib⁹: q̄ laudando euz desideram⁹ eū: et nōdū tenem⁹. **Cū** tenuerimus subtrahet omnis gemitus: et remanebit sola et pura: et eterna laudatio.

Explicit Tractatus de ps̄. LXXXVI.

Incipit Tractatus de ps̄. LXXXVII.

Psalmi huius octogesimi et septimi titulus habet aliquid q̄ nouum negocium disputatori afferat. **Musq̄** enim aliorum psalmozū positum est qd̄ hic legitur: **Pro melech ad respondendum.** **Nam** de psalmo cantici: et cantico psalmi: alias iam quid nobis videret diximus: **Et** filijs chore vsitatum ī titulis psalmozū sepiissimeq̄ tractatus est: et quid sit in finem: sed qd̄ sequit: **Pro melech ad respondendū:** hoc inusitatum habet iste titulus. **Pro melech** aut̄ latine pro choro dici pōt. **Melech** em̄ verbo hebreo chorus significat. **Quid** est q̄ pro choro ad respondendū: nisi forte vt canenti chorus cōsonando respondeat: **Sicut** non istū solum: sed alios quoq̄ psalmos credendum est esse cantatos: q̄uis alios titulos acceperit: quod factū existimo causa varietatis qua fastidius leuaret. **Non** enim solus iste psalmus dignus est habitus: vbi responderet chorus: cum vtiq̄ non sit solus de domini passione cōscriptus. **Aut** si est alia causa: cur tanta sit varietas titulorū qua possit ostendi ita psalmos omnes esse p̄notatos: qui sunt aliter atq̄ aliter p̄notati: vt null⁹ titulus valeat alicui alteri cōuenire: ego eā fateor cū multū conatus essem penetrare non potui. **Et** si quid de hac re legi ab eis dictū q̄ ante nos ista tractauerūt: nō satisfecit expectatiōni siue tarditati mee. **In** quo igitur mysterio dictum mihi videt: p̄ choro ad respondendū: id est vt canenti per chorū respondeatur: exponam. **Domini** hic passio p̄batur. **Sicut** autē ap̄tus Petrus. **Christus**

p nobis passus est relinquēs nobis exem-
plū vt sequamur vestigia ei⁹: hoc est respō-
dere. **D**icit etiā ap̄lus Johānes: Sic chri-
stus p nobis animā suam posuit: ita ⁊ nos
debemus animā p fratrib⁹ ponere: hoc est
respōdere. **C**horus autē cōcordiā significat
q̄ in caritate cōsistit. Quisquis ergo quasi
emulator dominice passiōis tradiderit cor-
pus suū vt ardeat: si caritatē nō habeat: nō
rīdet in choro: ⁊ ideo nihil ei pdest. **P**ro-
inde quēadmodū dicunt in arte musica: si-
cut eā edocti homines latine dicere potuerūt
pcentor ⁊ succentor: pcentor scz q̄ vocē pre-
mittit in cantu: succentor autē qui s̄sequē-
ter canendo respondet: ita in hoc cantico
passiōis pcedentē christū subsequit chor⁹
martyrū in finem celestū coronarū. **H**oc
enim canit filijs chore: id est imitatoribus
passiōis christi: qm̄ in caluarie loco cru-
cifixus est christus: que illius hebrei nomi-
nis interpretatio philetur: id est chore. **E**t
hic ē intellect⁹ Eman israelite. **Q**uod
in tituli hui⁹ vltimo positū ē. Eman quippe
interpretari dicit frater eius. **E**os em̄ fratres
suos christ⁹ facere dignatus est qui sacra-
mentū crucis eius intelligūt: ⁊ non solū de
illa non erubescunt: verū etiā in illa fideli-
ter gloriānt: non se de suis meritis extollē-
tes: sed eius gratie nō ingrati: vt vnicuiq̄
eorum dici possit: **E**cce vere israelita i quo
dolo non est: sicut ip̄m israel scriptura sine
dolo fuisse cōmendat. **I**am itaq̄ christi vo-
cē in p̄phetia p̄nentis audiam⁹: cui suus
chorus vel imitatione vel gratiarū actione
respondeat.

Expositio psalmi.

Domine deus salutis mee:
in die clamavi et nocte corā
te. **I**ntret in cōspectu tuo
oratio mea: inclina aurem tuam ad
precē meam. **O**rauit enim domin⁹ non
p̄m formā dei: sed p̄m formam serui. **S**cōm
hanc em̄ ⁊ passus est. **O**rauit autē ⁊ cum
in letis rebus ageret qd̄ diei nomine: ⁊ cuz
in aduersis qd̄ noctis nomine significari ar-
bitror. **I**ngressus oratōnis in cōspectu dei
acceptatio eius est: inclinatio auris dei mi-
sericors exauditio est. **N**am membra talia
qualia nos habemus in corpore non habet
deus. **E**st autē solita repetitio. **N**az qd̄ est:
intret in cōspectu tuo oratio mea: idipsum
est: inclina aurē tuā ad precē meā. **Q**m̄
repleta est malis anima mea: ⁊ vi-
ta mea in inferno appropinquauit.

Alia lra.
t Quia.
Alia lra.
t nō habz.

Audemus ne dicere animā christi repletā
malis cū illa passiōis afflictio in carne va-
luerit quicqd̄ valuit: **E**ū ⁊ ip̄e suos ad to-
lerantiā passiōis accēdēs: ⁊ tāq̄ ad respō-
dēdū exhortās chorū suū: nolite inq̄t time-
re eos q̄ corpus occidūt: aiā autē nō pos-
sūt occidere. **A**n occidi aiā a p̄secutoribus
nō pōt: malis autē repleri pōt: **Q**uod si ita
ē: querēdū q̄b⁹: **N**ō enī vitijs p que homi-
dnatur iiquitas aiā illā repletā possum⁹
dicere: sed forte dolorib⁹ q̄bus aiā sue car-
ni in eius passiōe cōpatit. **N**ō enī vel ip̄e q̄
dicit corporis dolor pōt esse sine aiā quē i-
euuabiliter iminētē p̄cedit mesticia q̄ soli⁹
aic dolor est. **B**olere ergo aiā etiā nō dolē-
te corpe pōt: dolere autē corpus sine aiā nō
pōt. **E**t itaq̄ si dicam⁹: nō hūanis pecca-
tis: sed tñ hūanis malis repletā fuisse aiāz
christi: **D**e quo alius p̄pheta dicit: quod p
nob̄ doluerit: **E**t euāgelista: **A**ssūpto inq̄t
Petro ⁊ duob⁹ filijs zebedei cepit cōtrista-
ri ⁊ mestus esse. **E**t ip̄e dominus de seipso:
Tristis est anima mea vsq̄ ad mortē. **H**ec
futura p̄uidēs p̄pheta psalmi hui⁹ conscri-
ptor: inducēs eū loquētem: qm̄ repleta est
inq̄t malis aiā mea: et vita mea inferno ap-
ppinquit. **N**ā ip̄am sentētiāz oīno verbis
alijs explicauit: q̄ dictū ē: tristis ē aiā mea
vsq̄ ad mortē. **Q**uod enī ait: tristis est aiā
mea: hoc dictū ē: repleta ē malis aiā mea:
et qd̄ sequit: vsq̄ ad mortē: hoc dictū est: ⁊
vita mea i inferno appropinquat. **H**os autē
hūane infirmitatis affectus: sicut ip̄az car-
ne infirmitatē hūane: et mortē carnis hūa-
ne dñs **J**esus: nō p̄dinōis necessitate: sed
miseratiōis volūtate suscepit: vt trāsfigura-
ret in se corpus suū qd̄ est ecclesia: cui caput
esse dignat⁹ ē: hoc ē mēbra sua i s̄ctis ⁊ fi-
delib⁹ suis: vt si cui eoz inf hūanas tēpta-
tiōes cōtristari ⁊ dolere p̄tigeret: nō ideo se
ab eius gratia putaret alienū: et nō esse ista
peccata: sed hūane infirmitatis indicia: tā-
q̄ voci p̄misse cōcīnēs chor⁹: ita corp⁹ eius
ex ip̄o suo capite addisceret. **I**n hoc q̄ppe
corpore p̄cipuū mēbroz apostolū **P**aulū
legimus: ⁊ audim⁹ cōfidentē talibus malis
repletā esse animā suā: cū dicit tristiciā sibi
esse magnā et cōtinuā dolorē cordi suo p
fratrib⁹ suis secūdū carnez q̄ sūt israelite.
Pro q̄bus si cōtristatū dicam⁹ et dñm cuz
eius passio p̄pinquaret: in qua illi se ima-
nissimo scelere fuerāt obligaturi: nō incon-
grue nos dicere existimo. **B**eniq̄ illud qd̄
in cruce dixit: **P**ater ignosce illis quia ne-

Alia lra.
† Estimatus.

sciunt quid faciunt: etiam in isto psalmo deinceps dicit. Deputatus sum cum descendentibus in lacum: Utiq; a nescientibus quid facerent qui eum sic mori putauerunt: ut moriatur homines ceteri tanq; necessitati subditum atq; illa necessitate deuictum. In lacum enim dixit: vel miserie: vel inferni pfunditatem. Factus sum: inquit: sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. In his verbis maxime psona domini apparet. Quis enim ali? inter mortuos liber: nisi in similitudine carnis peccati: inter peccatores solus sine peccato? Unde illis qui se insipienter liberos putabant: Omnis ait qui facit peccatum seruus est peccati. Et qui per eum qui nō habebat peccati: oportebat liberari a peccatis: Si vos inquit filius liberauerit: tunc vere liberi eritis. Hic ergo inter mortuos liber q; in potestate habebat ponere animā suā: et iterum sumere eam a quo eam nemo tollebat: sed eam ipse voluntate ponebat: q; etiam carnē suam tanq; solutū ab eis templum resuscitare potuerat cū volebat: quē passurum cū omnes deseruissent: solus nō remansit: quia pater eum nō deseruit: sicut ipse testatur: ab inimicis tamen pro quibus orauit nescientibus quod faciebant et dicentibus: Alios saluos fecit: seipsum non potest: si filius dei est descendat nūc de cruce: et credimus ei: saluū faciat eum si vult eus: factus est: id est estimatus est tanq; homo sine adiutorio. Tanq; vulnerati dormientes in sepulchro: Sed addidit. Quorum non meministi adhuc. Ubi est domini christi a ceteris mortuis anima duertenda discretio: nam et ipse vulneratus est: et mortuus positus in sepulchro: sed illi qui nesciebant quid faciebāt quis esset: vtiq; nescientes simul illum putauerūt: aliosq; vulnere occisis: et dormientibus i sepulchro: quorum deus adhuc nō meminit: id ē quorū nōdum tempus resurgendi aduenit. Ideo namq; mortuos cōsuevit scriptura dicere: dormientes: q; euigilatuos: id est resurrectuos vult intelligi. Sed hic vulneratus et dormiens i sepulchro die tertio euigilauit: et factus est sicut passer singularis in tectio: id est ad dexteram dei patris in celo: nec iam moritur: et mors ei vltra non dominabit. Unde longe distat ab eis quorum ad talem resurrectionem deus non meminit adhuc. Qd enim precedere oportebat in capite: corpori ser-

Alia lra.
† Sicut.
† sepulchris.
† eo memor
amplius.

uatur in finem. Tunc autē dicit: deus meminisse quādo facit: tunc obliuisci quando non facit. Nam neq; obliuio cadit in deū: quia nullo modo mutat: neq; recordatio: quia non obliuiscitur. Factus sum ergo ab eis nescientibus qd faciebant tanq; homo sine adiutorio cum essem inter mortuos liber: factus sum ab eis nescientibus qd faciebant velut vulnerati dormiētes in sepulchro. Et ipsi expulsi sunt de manu tua. Id est cum hec ab eis factus sum: ipsi expulsi sunt de manu tua: ipsi adiutorio manus tue priuati sunt qui me sine adiutorio esse putauerunt. Foderunt enim sicut dicit in alio psalmo: ante faciem meā foueam: et ceciderunt in eam. Melius enim sic intelligendus existimo: q; vt id quod dictū est: et ipsi expulsi sunt de manu tua: ad illos referatur: dormientes in sepulchro quorum nō meminit adhuc: cum sint in eis iusti quorū licet non meminerit adhuc vt resurgant: de his tamē dictū: Iustoz anime in manu dei sunt: hoc est: habitant i adiutorio altissimi: et in ptectione dei celi cōmorant. Sed illi expulsi sunt de manu dei qui dominū Iesū christū de manu eius expulsū esse crediderūt: quia eum inter iniquos deputatum occidere potuerunt. Posuerunt me: inquit: in lacu inferiori: Vel potius: In lacu infimo: Sic em̄ est in greco. Quid est em̄ lacus infimus: nisi pfundissima miseria qua non sit pfundior: Unde alibi dicitur: Eduxisti me de lacu miserie. In tenebrosis et in vmbra mortis. Posuerūt vtiq; id existimantes quādo qd faciebant nesciebant: et ignorabant eum quem nemo principū hui? seculi cognouit. Vmbra em̄ mortis: nescio vtrū mors corporis hic intelligēda sit: an illa potius de qua scriptum est: Qui sedebant in tenebris et vmbra mortis lux orta est eis: quia credendo i lucem et in vitā ex tenebris: et morte impietatis educti sunt. Talē ergo illi qui nesciebant qd faciebant deum putauerūt: et inter tales nesciendo posuerunt: qualib? ne hoc essent: ipse subuenit. In me cōfirmata est indignatio tua: Vel sicut alii codices habēt: Ira tua: Vel sicut alii: Furor tuus. Qd em̄ grece positū ē θυμος: diuerse interpretati sunt nri. Nam vbi greci codices habēt οργη: ibi irā latine dicere nullus fere dubitauit interpretes. Ubi autē θυμος positū est: pleriq; non putauerunt irā esse dicendā: cū magni auctores latine

Alia lra.
† repulsi.

Alia lra.
† Super.
† cōfirmata.

eloquentie de philosophorum grecorum libris etiam hoc ire nomine verterint in latinum. Neque de hac re diutius disputandum est: cui tamen si et nos aliud nomen adhibere debemus tolerabilius indignationem dixerim quam furor. Furor quippe sicut se latinum habet eloquium: non solet esse sanorum. Quid ergo est in me confirmata est ira tua: nisi quemadmodum illi putauerunt: qui dominum glorie non cognouerunt. Apud eos enim sic erat quod ira dei non solum commota verum etiam confirmata fuerit super eum quem usque ad mortem nec qualelibet mortem: sed quam execrabilis per ceteris habebant: id est usque ad mortem crucis perducere potuerunt. Unde dicit apostolus: Christus nos redemit de maledicto legis: factus pro nobis maledictum. Scriptum est enim: Maledictus omnis homo qui pendet in ligno. Et ideo cum eius obedientiam usque ad extremam humilitatem commendare vellet: humiliavit inquit semetipsum factus obediens patri usque ad mortem. Quod cum parum videret: adiecit: mortem autem crucis. Propter hoc quantum mihi videtur etiam in isto psalmo talis versus sequitur. Et omnes suspensiones tuas: Vel sic quidam interpretantur. Omnes fluctus tuos: Aut sicut alij. Omnes elationes tuas super me induxisti: Scriptum est et in alio psalmo: Omnes suspensiones tue: et fluctus tui. Super me ingressi sunt: Vel sicut quidam melius transferunt. Super me transierunt. *Διελχομαι* enim est in greco non *ισελχομαι*. Ubi ergo utriusque positus est: et suspensiones et fluctus: non ibi poterunt per suspensionibus fluctus poni: Que duo sic exposuimus: ut suspensiones dicemus comminationes: fluctus autem iam ipsas passiones: que utraque veniunt de iudicio dei. Sed illic dictum est: Omnes super me transierunt: hic vero super me omnes induxisti. Illic ergo et si quedam acciderunt: omnia tamen mala que illis verbis intelligi voluit: super me transierunt dixit: hic vero super me induxisti. Transierunt enim siue que non attingunt sicut suspensiones: siue que attingunt sicut fluctus. Cum autem non ait: omnes suspensiones super me transierunt: sed super me induxisti: omnia que impendebant evenisse significat. Impendebant autem quod diu in prophetia futura iminebant omnia que de illius passione predicta sunt. **Longe**: inquit: fecisti notos meos a me: Si eos quos noverat acceperimus dictum esse notos meos omnes erunt. Nam que ille non noverat: Sed

eos dicit notos quibus et ipse notus erat quantum enim tunc nosse potuerunt: certe vel hactenus quod sciebant cum innocente: etiam si hominem tunc modo et non deum putabant: quis et bonos quos probaret hic notos dicere poterit: sicut malos quos improbaret ignotos: quibus in fine dicturus est: non novi vos. Quod vero adiungit. **Posuerunt me abominacionem sibi**. Possunt et illi quidem intelligi quos notos sibi dixit: quod et ipsi genus illius mortis horrebant: sed melius intelligitur de his de quibus suis persecutoribus superius loquebatur. **Traditus sum**: inquit: **et non egrediebar**: Utrum quia foris erant discipuli eius: quando ipse inter iudicabatur: an potius non egrediebar alius dictus debemus accipere: id est in interioribus meis latebam: non ostendebam quis essem: non palabar: non manifestabar: Et ideo sequitur. **Oculi mei infirmati sunt ab inopia**. Nam quos eius oculos intellectum sumus: Nam si exteriores in carne in qua patiebatur positos: non eos in eius passione legimus infirmatos ab inopia: id est tanquam fame ut assolet languisse. Post cenam quippe suam traditus: et eodem die crucifixus est. Si interiores: quomodo infirmati sunt ab inopia cum in eis esset lux indeficiens: Sed nimirum oculos suos dixit membra que in suo corpore cui caput est ipse clariora et eminentiora et precipua diligebat. De quo corpore apostolus loquens: et de nostro corpore similitudinem adhibens: ait: Si totum corpus oculus: ubi auditus: Si totum corpus auditus: ubi odoratus: Si fuissent omnia unum membrum: ubi corpus: Hunc autem multa membra unum autem corpus. *Non potest dicere oculus manibus: opus vobis non habeo*. Et si dixerit manus: quia non sum oculus: non sum de corpore: non ideo non est de corpore. Quid autem his verbis vellet intelligi evidenter expressit dicens: **Eos autem estis corpus christi et membra**. Quapropter et illi oculi: id est sancti apostoli quibus non revelauerat caro et sanguis: sed pater eius qui in celis est: ut Petrus diceret: **Tu es christus filius dei vivi**: videtes eum tradi ac tanta perpetua mala: quoniam non eum videbant quale volebant: quod non egrediebar: id est non manifestabar in virtute et potentia sua: sed in suis interioribus occultis: omnia quasi superatus atque impotens sufferebat: infirmati sunt ab inopia velut subtracto sibi cito suo lumine suo. **Et exclamavit**: inquit: **ad te domine**: Hoc quidem et aptissime fecit cum

Alia lra.
† laquerunt pre

Alia lra.
† Clamavit.

penderet i ligno. Sz qd sequit. Tota die expandi manus meas ad te. Quo oporteat accipi merito querit. Si em in eo qd ait: expadi manus meas: crucis patibulum intellexerimus: quomodo intellecturi sumus: tota die: Nunquid tota die pependit i ligno: cum z nox ad totu diem ptineat: Si aut hoc loco diem voluit intelligi: qui pter noctem dies appellari solet: etiaz talis diei quando crucifixus est: iam pars pma et non parua transferat. Si autem diem p tempore positum volumus accipere: maxime quia hoc nome genere feminino posuit: quod in latino eloquio no nisi tempus significare solet: quous in greco no ita sit: semp quippe in ea lingua dies feminini generis dicit: z ido nostros sic interpretari puto: arti questio colligabit. Quomodo em toto tepore: si nec saltu vno toto die manus extedit in cruce: Porro si totum p parte accipiendu esse dicamus: quia isto genere locutionis vti etia sancta scriptura cosuevit: no mihi occurrit exemplum totum p parte etia tunc posse accipi quando ipm verbu addit: z dicit totus. Nam z in eo quod dicit dominus in euangelio: Sic erit z filius hominis i corde terre tribus diebus: z tribus noctibus: ideo totu p te no insolenter accipit: quia non ait: totis tribus diebus: z totis tribus noctibus. Unus quippe medius fuit totus dies: duorum autem partes primi vltima: vltimi prima. Si autem no cruce suam in hac ppheta psalmi significauit his verbis: sed oratione qua euz ex forma serui fuisse deo patri euangelio teste didicimus: vbi eum et longe ante passionem z sub die passionis: z in ipsa cruce orasse meminimus: nusquam hoc cum tota die fecisse legimus. Proinde couenienter per extensas manus tota die continuatione bonorum operum intelligere possumus: a quorum nunquam intentione cessauit. Sed quia solis pdestinatis in eternam salutem: non autem omnibus hominibus: nec ipsis inter quos facta sunt ei bona opera pfuerunt: Ideo consequenter adiecit. Nunquid mortuis facies mirabilia: Hoc em si de his dictum putauerimus quorum caro exanimis facta e: magna mirabilia facta sunt mortuis: euz quida eorum etia reuixerunt: z qd dominus penetravit inferna: atqz inde mortuorum victor ascendit: magnu mortuis miraculu factum est. Significat ergo isto verbo quo ait: Nunquid mortuis facies mirabilia: homines corde ita mortuos: vt eos ad vitam fidei tanta christi

mirabilia non mouerent. Neque enim propterea dixit: no eis fieri mirabilia: quia no ea vident: sed quia non eis pfunt. Nam si cut hic ait: Tota die expandi manus meas ad te: quia omnia opera sua: no nisi ad voluntatem patris referat: sepissime se cõtestas ideo venisse: vt voluntatem patris impleret: ita quia eadem opera etia infidelis populus vidit: alius ppheta dicit: Tota die expandi manus meas ad populu no credentem z cõtradicentem. Ipsi sunt mortui quibus non sunt facta mirabilia: no qd ea non vident: sed qd p ea non reuixerunt. Quod autem sequit. Aut medici exuscitabunt et cõfitebunt tibi: Id est quia no a medicis exuscitabunt homines vt confiteant tibi: in hebreo quidem aliter se habere firmat. No em medici sed gigantes esse phibent. Versu septuaginta interpretes quorum auctoritas tanta est: vt non imerito ppter mirabilem consonantiam diuino spiritu interfecti esse credant: de vocis similitudine quatinus hebreo lingua gigantes z medici pene eodem modo sonat: vt exigua differentia distinguatur: no errore sed potius occasione: quod isto loco accipiendi essent gigantes significare voluerunt. Si em supbos gigantum nomine insinuos intelligamus: de quibus dicit apulus: Vbi sapiens: vbi scriba: vbi cõquisitor huius seculi: no fuit incongruum eosdem medicos nuncupari velut per arte sapientie sue pmittentes animarum salutem: Contra quos dicitur: domini est salus. Si autem in bono acceperimus gigantes: quia et de ipso dno dictum est: Exultauit vt gigas ad currendam viam: qd ita fit gigas gigantum magnorum scz et fortissimorum: qui in eius ecclesia spirituali robore excellunt: sicut e mons montium: quia de illo scriptu est: Erit in nouissimis temporibus manifestus mons domini paratus in cacumie montium: sicut etiam sanctus sanctorum: non est absurdum vt idem ipsi magni z fortes etia medici vocent. Vnde dicit Apostolus Paulus: Si quo modo emulari potero carnem meam: vt saluos faciam aliquos ex illis. Sz etiam tales medici quibus non de suo curent: quia nec medici corporis curant: de suo tamen quantumlibet per fidele ministerium opulentur saluti: viuentes curare possunt: no mortuos excitare: de quibus dictu est: Nunquid mortuis facies mirabilia: Nimis enim occulta dei gratia est: quia hominum mentes quodammodo reuiuiscunt vt possint a quibuslibet eis munus is

Alia lra.
stusctabit.

cepta sanitatis audire. Quā gratiā com-
 mendat in euangelio dicēs: Nemo potest
 venire ad me: nisi pater qui misit me traxe-
 rit eū. Et paulopost apertius hoc ipsum re-
 petens ait: Verba que ego locut⁹ sum vo-
 bis spiritus et vita sunt: sed sunt quidam
 ex vobis qui non credunt: Beinde inter-
 ponit euangelista: Sciebat enim ab initio
 Iesus qui essent credituri: et quis traditur⁹
 esset eum: Et secutus atq; ipius verba do-
 mini coniungens dicebat: Propterea dixi
 vobis: quia nemo potest venire ad me:
 nisi fuerit ei datum a patre meo. Supra di-
 xerat: sed sunt quidā ex vobis qui non cre-
 dunt: Et tanq; huius rei causam exponēs:
 propterea inquit dixi vobis: qz nemo potest
 venire ad me: nisi fuerit ei datū a patre meo:
 vt ostenderet eāpsā fidem qua credit: et ex
 morte sui cordis anima reuiuiscit: dari no-
 bis a deo. Quātūlibet ḡ existāt excellentes
 verbi p̄dicatores et veritatis etiā p̄ miracu-
 la sua fortes: tanq; magni medici agant cū
 hominibus: si mortui sunt: et tua gratia nō
 reuixerint: nūquid mortuis facies mirabi-
 lia: aut medici exuscitabunt: et hi quos ex-
 uscitabūt confitebunt tibi: Hec em̄ cōfes-
 sio indicat viuos: nō sicut alibi scriptū ē: A
 mortuo velut q̄ nō sit perijt p̄fessio. **Nū-**
quid enarrabit quis in sepulchro
miseriordiā tuā: et veritatē tuā in
perditōe? Subaudit quod supradictū
 ē: vt etiā iste versus ita se habeat ac si dictū
 sit: Nūquid enarrabit quis veritatē tuam
 in perditōe? Misericordiā quippe et veri-
 tatem amat scriptura coniungere: maxime in
 psalmis. Quod vō ait in pditōe: alio ver-
 bo repetiunt qd̄ supra dixerat: i sepulchro.
 Sic em̄ dictū est: in sepulchro vt intelligā-
 tur hi qui sunt in sepulchro: qui et iuperius
 significati sunt nomine mortuorū: vbi ait:
 Nūquid mortuis facies mirabilia: Anime
 nāq; mortue corpus sepulchrū est. Uñ do-
 minus in euangelio talibus dicit: Similes
 estis sepulchris dealbatis: que foris appa-
 rent hominib⁹ speciosa: intus vō plena sūt
 ossibus mortuorū et omni spurcitia. Sic et
 vos a foris quidez apparetis hominib⁹ iusti:
 intus autē pleni estis hypocrisi et iniquita-
 te. **Nūquid cognoscent in tene-**
bris mirabilia tua: et iusticia tua in
terra oblitera? Quod est in tenebris: hoc
 est: in terra oblitera. Infideles em̄ significa-
 tur nomine tenebrarū. Hinc dicit apostol⁹:
 Fuistis enim aliquādo tenebre. Sic et ter-

ra oblitera homo est qui oblitus est deum.
 Potest nāq; anima infidelis vsq; ad tan-
 tas tenebras peruenire: vt dicat stultus in
 corde suo: nō est deus. Totus ergo iste sen-
 sus ita cōtinuat atq; contextitur. Clamaui
 ad te domine inter passiōes meas: tota die
 expandi manus meas ad te: id est non de-
 stiti ad te glorificandum: extendere opera
 mea. Cur ergo impij i me seuiunt: nisi quia
 mortuis nō facies mirabilia: Id est nō eis
 cōmouent ad fidem: nec medici eos exus-
 citabunt vt confiteant tibi: in quibus oc-
 culta gratia tua non operatur qua trabunt
 vt credāt: quia nemo venit ad me: nisi que-
 tu attraxeris. Nam quis narrabit in sepul-
 chro misericordiā tuam: id est anime mor-
 tue: cuius mors iacet sub corpis pondere:
 et veritatem tuam in pditione: hoc est in ta-
 li morte nihil horū valenti credere atq; sen-
 tire: Nūqd̄ em̄ i tenebris hui⁹ mortis: hoc
 est in homine qui te obliuiscendo vite lumē
 amisit: tua mirabilia et iusticia cognoscent?
 Occurrebat autē questio: quis nāq; sit vsus
 istorum mortuorū: quid ex his agat deus
 ad vtilitatem corporis christi quod est ec-
 clesia: vt in eis demonstret q̄ sit dei gratia i
 p̄destinatis: q̄ fm̄ ppositū vocati sunt. Uñ
 ipm̄ corp⁹ i alio psalmo dicit: Be⁹ me⁹ mise-
 ricordia ei⁹ p̄ueniet me. Be⁹ me⁹ demōstra-
 uit mihi inimici meis. Ergo h̄ seq̄t ac dicit.
Et ego ad te dñe clamaui: In qb⁹
 verbis iam intelligendus est domin⁹ chri-
 stus ex voce corporis sui loqui: id est eccle-
 sie. Quid est enim et ego: nisi quia fuimus
 et nos aliquādo natura filij ire: sicut et cete-
 ri: Sed ad te clamaui vt salu⁹ essem. Quis
 enim me discernit ab alijs filijs ire: cū apo-
 stolum audiā ingratos terribiliter increpā-
 tem ac dicentem: Quis enim te discernit?
 Quid autem habes quod non accepisti?
 Si autē accepisti: quid gloriaris quasi nō
 acceperis? Bonum est salus. Bigas autē
 in multitudine virtutis sue nō erit saluus:
 sed sicut scriptum est: Qui inuocauerit no-
 men domini saluus erit. Quomodo autē
 inuocabunt in quem nō crediderunt: Aut
 quomodo credent ei que non audierunt?
 Quomodo autem audient sine p̄dicante?
 Aut quomodo p̄dicabunt si non mittant?
 Sicut scriptum est: Nō speciosi pedes eo-
 rum: qui annunciant pacem: qui annūci-
 ant bona. Ipi sunt medici curātes a latro-
 nibus sauciati: sed dominus perduxit
 eum ad stabulum: quia ipi sunt etiam ope-

Alia lra.
 narrabit ali-
 quis.

Alia lra.
 obliuionis.

rantes in agro dominico: nec tamē qui plā-
 rat est aliquid: aut qui rigat: sed qui incre-
 mentū dat deus. Ideo et ego ad dominū
 clamaui: hoc est dominū vt salu^o essem in-
 uocaui. Quomō autē inuocare nisi crede-
 rem. Quomō credere nisi audirem? S; vt
 audita crederem ipse me attraxit: q; i oc-
 culto a morte cordis non quilibet medicus: s;
 ipse excitauit. Nam multi audierūt: quia in
 omnē terrā exiit sonus eorū: et in fines or-
 bis terre verba eorū. Sed non omnīū ē fi-
 des: et nouit dominus qui sunt eius: ac p̄
 nec credē potuissē: nisi me dei misericor-
 dia p̄uenisset. et q; mortuos suscitāt: et vo-
 cat ea que nō sunt: tanq; que sunt: me i oc-
 cultis vocando et suscitando: et trahendo a
 tenebris eduxisset et ad lumen fidei p̄duxis-
 set. Ideo sequit. **Et mane oratio mea**
p̄ueniet te. Jam mane postea q; nox in-
 fidelitatis et tenebre transierunt. Qd mane
 vt mihi eēt: misericordia quidē tua p̄uenit
 me: sed quia restat illa clarificatio: vbi illu-
 minabunt occulta tenebrarū et manifesta-
 bunt cogitationes cordis: et tunc laus erit
 vnicuiq; a te: nunc autē in ista vita: in ista
 pegrinatōne: in hac luce fidei que in cōpa-
 ratione tenebrarū infidelium iam dies est:
 sed in cōparatione diei: vbi videbimus fa-
 cie ad faciem adhuc nox est: adhuc oratio
 mea p̄ueniet te. **Ut autez ista seruescat et**
exerceatur oratio qd nobis quātum expe-
diat nullis vt opinor verbis explicari pōt:
differtur bonum quod in eternū dabitur: et
mala transitoria crebrescunt. Ideo sequit.

Alia lfa.
 † repellis.

Et quid domine reppulisti ora-
tionem meā? Hoc et illis verbis dictum
est: Deus deus meus respice i me: vt quid
me dereliquisti? Causa cognoscēda p̄posi-
ta est: non tanq; sine causa hoc faceret dei
occulta sapientia: ita et hic: Ut quid domi-
ne reppulisti orationē meam? Huius tamē
rei causa si diligenter aduertat iam supuis
indicata est. Ad hoc eñ oratio sanctorum
dilatione tanti beneficij et tribulationū ad-
uersitate quasi repellit: vt tanq; ignis flatu
repercussus inflāmetur ardētius. Exequit
itaq; breuiter etiam tribulatōnes corporis
christi. Reg. n. in solo capite facte sunt: cū
et Saulo dictū sit: Quid me p̄sequeris? Et
ipse iam Paulus tanq; electuz membrū in
eodē corpe positus dicat: vt supleā q de-
sunt p̄scurarū christi in carne mea. Ut qd q
dñe reppulisti orationē meā? † Auertisti
faciem tuam a me. † Inops sum

Alia lfa.
 † auertis.
 † Pauper.

ego et i laboribus a iuuetute mea:
 exaltatus autē humiliat^o sum et cō-
 turbatus. In me trāsierūt ire tue:
 et terrores tui conturbauerunt me.

Circūdederūt me sicut aqua tota
die: circūdederūt me simul. Elō-
gasti a me amici et primū et notos
meos a miseria. Contigerūt: et p̄tingūt
oia hec i mēbus corpis christi: et auertit de^o
ab orantib^o faciem: non exaudiendo ad id
quod volunt: quādo sibi nesciunt nō expe-
dire quod petunt. Et inops est ecclesia cuz
esurit et sitit pegrina vnde satiatur i patria:
et in laboribus est a iuuetute sua. Ip̄m eñ
corpus christi et in alio psalmo dicit: Sepe
expugnauerūt me a iuuetute mea. Et ad
hoc exaltant etiā in seculo isto quedā mem-
bra eius: vt in eis sit maior humilitas: et su-
per ipsum corpus: id est vnitatem sancto-
rum atq; fidelīū cui caput est christus: trā-
seunt ire dei: non autem manent. Quia nō
de fidelī: sed de infidelī dictum est: Ira dei
manet super eum. Et terrores dei contur-
bant infirmitatem fidelium: quia omne qd
accidere potest etiā si non accidat prudē-
ter timetur. Et aliquādo terrores ip̄i ita cō-
turbant animū cogitantis circūpendenti-
bus malis: vt sicut aqua vndiq; confluere
videat: et simul circū dare metuentē. Et q̄a
ecclesie in hoc mūdo pegrinanti ista nō de-
sunt: dūmodo in his modo in illis mēbus
eius vsq; quāq; cōtingunt: ideo dixit: tota
die: p̄tinuationē significans tēporis donec
finiatur hoc seculū. Et sepe amici et noti pe-
riclitantes fm seculum sanctos formidine
deserunt: de quibus dicit ap̄tus: Omnes
me dereliquerūt non illis imputet: Sed vt
quid hec omnia: nisi vt oratio huius sancti
corpis mane: id est post noctē infidelitatis
in luce fidei p̄ueniat deum: donec veniat sa-
lus illa: in cui^o nōdum re: sed iam spe salui
facti sumus: eāq; cum patētia fideliter ex-
pectamus: vbi nec repellet dominus ora-
tionē nostrā: qm̄ tūc nihil erit petendū: sed
quicqd recte petitū est optinendū: nec fa-
ciem suam auertit a nobis: quoniā vident^o
eum sicuti est. Nec inopes erim^o: quia co-
pia nostra ipse deus erit omnia in omnib^o:
nec laborabim^o: quia nulla remanebit infir-
mitas: nec exaltati hūiliabimur et turbabi-
mur: q; nulla ibi erit aduersitas: nec irā dei
vel transeuntē sustinebim^o: q; in eius beni-
gnitate manente manebim^o: nec frores ei^o
nos p̄turbabunt: q; p̄missa reddita nobis

Alia lfa.
 † auertis.
 † Pauper.
 † repellis.
 † auertis.
 † Pauper.

obuiabunt: nec territus longe fiet a nobis
notus et amicus: ubi nullus erit qui timea-
tur inimicus.

Explicit Tractatus de ps. LXXXVII.

Incipit Tractatus de ps. LXXXVIII.

Psalms istum de quo loqui proposui
mus caritati vestre: donante domi-
no: accipite de spe quaz habemus
in christo Iesu dño nostro: et erigite anios:
quia ille qui pmisit ita cetera cõpletur est:
vt multa cõpleuit. **B**at eni nobis ad eũ fi-
duciam: non meritũ nostrũ: sed illius mise-
ricordia. Et ipse est quatum arbitror. **I**n-
tellectus ethan israelite. **U**n ista psal-
mus titulu accepit. Audieras em quis bõ
fuerit q̄ vocabat ethan: interpretatio nomi-
nis huius robustum indicat. Et nemo in h̄
seculo robustus est: nisi in spe pmisionis
dei. Quatum enim attinet ad merita no-
stra infirmi sum: q̄tum ad eius misericor-
diã robusti sumus. Itaqz iste infirmus i se:
robustus in misericordia dei inde cepit.

Sermo primus de prima pte
psalmi.

Misericordias tuas domine:
in eternũ cantabo. **I**n ge-
neratione et generationem
annũciabo veritatẽ tuã in ore meo.
Obsequatur membra inquit mea: domino
meo loquor: sed tua loquor: annũciabo ve-
ritatem tuam in ore meo. Si non obsequor
seruus non sum: si a me loquor mēdar suz.
Ergo vt et abs te dicã: et ego dicã: duo q̄-
dam sunt: **U**nũ tuum: vnũ meum: veritas
tua: os meum. Quã ergo veritatem annũ-
ciet: quas misericordias cãtet audiamus.

Quoniã dixisti in eternũ miseri-
cordia edificabit: **H**oc canto: hec ẽ ve-
ritas tua: huic annũciande seruit os meũ.
Quoniã dixisti in eternũ misericordia edi-
ficabit. Sic inquis edifico vt nõ destruas:
quoniã quosdã sic destrues vt nõ edifices:
quosdã vo sic destrues vt edifices. Nisi em̄
quidã destruerent vt edificarent: non dice-
retur Hieremie: Ecce posui te ad destructi-
onem et ad edificationẽ. Et vtqz omnes q̄
idola colebant: et lapidibus seruebant: in
christo nõ edificarent: nisi in pristino erro-
re destruerent. **R**ursus nisi quidaz ita de-
struerent vt non edificarent: nõ diceretur:
Destrues eos et nõ edificabis illos. **P**ro-
pter eos q̄ qui destruitur et edificant: ne pu-
tarẽt edificationẽ qua edificant esse tpalẽ:
sicut tpalis fuit ruina in qua destruitur: te-

nuit se iste cui os seruit veritati dei ad ipaz
veritatẽ dei. **I**deo annũciabo: ideo dico:
Quoniã dixisti securus homo dico: quĩ tu
deus dixisti: quia et si ego in verbo meo flu-
ctuarẽ: verbo tuo cõfirmarer. **Q**uĩ dixisti.
Quid dixisti: **I**neternũ misericordia edifi-
cabit. **I**n celis pparabitur veritas
tua. **Q**uomõ supius ita in psequẽtibus.
Misericordias tuas dñe inquit in eternũ
cantabo: in generatione et generatione an-
nũciabo veritatẽ tuã in ore meo. **D**ixit mi-
sericordias: dixit veritatẽ: ita rursus vtrũ-
qz iunxit: **Q**uĩ dixisti in eternũ edificabit
misericordia: in celis pparabit veritas tua.
Et hic repetiuit misericordiã et veritatem.
Unuerse enim vie domini misericordia et
vitas. **N**eqz. n. exhiberet vitas i impletõde
pmissorũ: nisi pcederet misericordia in re-
missionẽ peccatorũ. **B**einde: quĩ p̄lo israel
etiã fm carnem venienti de semine Abrae
pmissa erãt multa p̄betice: et ita ille p̄plus
ppagatus est in quo implerent pmissa dei.
Nõ aut clausit deus fontẽ bonitatis sue etiã
in alienigenas gentes quas sub angelis cõ-
stituerat portiones sibi faciens p̄lin israel.
In hec duo et ap̄plus distincte distribuit mi-
sericordiã dñi et veritatẽ. **A**it em̄ christũ mi-
nistrũ fuisse circũcisionis p̄pter veritatẽ dei
ad cõfirmãdas pmisiones patrũ. **E**cce qz
nõ sefellit deus: ecce qz nõ repulit deus ple-
bem suã quã p̄sciuit. **E**tenim cũ de casu iude-
orũ ageret: ne q̄s putaret sic illos improba-
tos: vt nihil frumẽti ex illa ventilatiõde i hor-
reũ mitteretur: ait ap̄plus: **N**õ repulit deus
plebẽ suã quã p̄sciuit. **N**ã et ego israelita
sum. **S**i totũ illud spine fuerunt: vnde hoc
granũ. **E**tobis loquor. **E**rgo impleta ẽ ve-
ritas dei in his qui ex israelitis crediderũt:
et venit vnus paries ex circũcisiõde applicas
se ad lapidẽ angularẽ. **S**ed ille lapis angu-
lũ nõ faceret: nisi aliũ parietẽ ex gentibus
susciperet. **I**lle itaqz paries tanqz p̄prie
p̄tinet ad veritatẽ: iste autẽ alius ad miseri-
cordiam. **B**ico em̄ inquit christũ ministrũ
fuisse circũcisionis p̄pter veritatem dei ad
cõfirmãdas pmisiones patrũ: gentes
aut sup misericordia glorificare deũ. **A**d-
erito in celis pparabit veritas tua. **E**tenim
omnes illi israelite vocati apostoli: celi fa-
eti sunt qui enarrant gloriã dei. **B**e his ce-
lis dicat: **C**eli enarrãt gloriã dei: et opa ma-
nuũ eius annũciat firmamẽtũ. **E**t nouerit
de his celis dici: certe de his in psequẽtẽ
exp̄ssi dictũ ẽ: **N**õ sũt loq̄le neqz sermões

filia isa.
t in eis.